

θὰ εὗρισκετο ὁ ναός, ὁμοιάζουν πρὸς βάρθρα ἀγαλμάτων, δότι ἔχουν ἐπὶ τῆς ἀνωτέρας πλευρᾶς τετραγωνικὴν ἑσκαφήν.

Εὐρέθησαν ἄτιστα ἀγαλμάτια ἀπὸ ὀπτῆν γῆν—τέρρα κότες, ὅπως καλοῦνται γενικῶς—καὶ πλησίον αὐτῶν ἀνεκαλύφθησαν ἀμύπολλα πανάρχαια εἰδωλα περιεργότητας κατασκευῆς, ἐκ πηλοῦ Ὁ τεχνίτης φαίνεται ὅτι δὴν εἶχε πρόπλασμα ἄλλ' ὅτι κατεσκευάζε προχείρως κάθε μέλος τοῦ ἀγάλματος, κατόπιν δὲ τὰ συνεκόλλει ὅπως κάμνουν τὰ παιδιὰ διὰ κατασκευάζουν ἀνθρώπινα ὁμοιώματα ἐκ χιόνος.

Πολλὰ πέτραι φέρουν εἰς τὴν ὑψηλτέραν αὐτῶν ἐπιφάνειαν Ἑλληνο-Κυπριακὰς ἐπιγραφάς, πολλὰ τῶν ὁποίων διατηροῦνται καλῶς.

Περί τοῦ κυριικοῦ τοῦτου σωροῦ τῶν πυκνῶν ἐρειπίων, εὗρισκονται σποραδικῶς διήκοντα πρὸς τὴν θάλασσαν, εἰς ἀπόστασιν μερικῶν ἀγγλικῶν μιλίων καὶ ἄλλα μνημεῖα. Τάφοι πολλοὶ φαίνονται ἐγκατεσπαρμένοι κατὰ διαστήματα, εἰς μερικά δὲ σημεῖα φαίνεται ὅτι ἦσαν ὁλόκληροι νεκρόπολεις.

Καὶ ἀκολουθοῦντες τὴν πρὸς τὴν θάλασσαν κατωφείραν φθάνομεν εἰς νέον σωρὸν πυκνῶν λίθων καὶ εἰς ἐρείπια κτιρίων, φαίνεται δὲ ὅτι ἦτο ἐκεῖ ἡ ἀποβάθρα ὅπου προσήγγιζον τὰ πλοῖα τῶν προσκυνητῶν τοῦ ναοῦ, οἱ ὅποιοι προσήρχοντο διὰ νὰ ἀφιερῶσιν διάφορα ἀφιερῶματα εἰς τὸν ναὸν καὶ νὰ συμβουλευθοῦν τὸν χρησμόν τῆς Παφίας θεᾶς.

Ὅλα τὰ ἐρείπια αὐτὰ ἀποδεικνύονται ἀρχαιότερα τοῦ Δ'. π. Χ. αἰῶνος, μερικά δὲ δύναται ν' ἀναχθῶν μέχρι τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος. Ἐν γένει δὲ τὰ εὐρήματα κατ' οὐδὲν ὁμοιάζουν πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ εὐρήματα τῆς Νέας Πάφου, τῆς Κυπριακῆς Σαλαμῖνος καὶ τοῦ Κουρίου, τὰ ὅποια εἶνε μεταγενέστερα τοῦ τετάρτου αἰῶνος.

Τὰ πανάρχαια ἐκεῖνα κτίρια φαίνεται ὅτι κατεστράφησαν διὰ μᾶς ἀπὸ μέγαν σεισμόν, ὁ ὁποῖος συνέβη περὶ τὰ τέλη τοῦ 4ου π. Χ. αἰῶνος. Καὶ μετὰ τὴν καταστοφὴν ὁ ναὸς τῆς Παφίας ἀνηρέθη εἰς τὴν ἄλλην ὁχθρὴν τοῦ ποταμοῦ, ὅπου σήμερον εὗρίσκεται τὸ χωρίον Κουκλιά. Τοῦτο ἐξηγεῖ καλλίστα τὴν ἐκεῖ ἀνεύρεσιν τῶν ἀνηκόντων εἰς ἐποχὴν ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὴν Μυκηναϊκὴν.

Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον, χάρις εἰς τὸν κ. Κλεάνθην Πιερλόην, ὁ ὁποῖος φαίνεται κατέχων πολυτίμους ἀρχαιολογικὰς γνώσεις, ἀνεκαλύφθη ἡ θέσις τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀφροδίτης Ἀστάρτης.

Ὁ κ. Ρίχτερ ἀφηγεῖται, ὅτι ἡ πρώτη ἀνακάλυψις ὀφείλεται εἰς ἓνα βοσκόν, ὁ ὁποῖος ἀνασκαλίζων μὲ τὴν γκλιτσαν τοῦ ἔδαφος, εὗρε πέτραν φέρουσαν ἐπιγραφὴν. Ὁ βοσκὸς εἰδοποίησε τὸν κουμπάρον του, ὁ κουμπάρος τὸν ἰδικόν του καὶ διὰ τῆς κουμπαρακῆς αὐτῆς ἀλύσεως ἐφθασεν ἡ εἰδήσις εἰς τὸν κ. Πιερλόην, ὁ ὁποῖος εἰδοποίησε τὸν κ. Ρίχτερ.

Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ ἡ Κυβέρνησις κατεσκευάζε νέαν δημοσίαν ὁδὸν διερχομένην πλησίον τῶν ἐρειπίων καὶ ὁ κ. Ρίχτερ μετ' ἀγανακτικῶς ἀναφέρει, ὅτι οἱ ἐπόπται—Ἀγγλοὶ ἀρκετῆς μορφώσεως—πολλάκις ἐχρησιμοποίησαν ἐνεπιγράφους πλάκας διὰ τὸ στρώσιμον τῆς ὁδοῦ. Ὁ κ. Ρίχτερ εἰδοποίησε θεόντως τὴν Βασιλικὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἑπιστημῶν τοῦ Βερολίνου, ὡς καὶ τὴν Προσωικὴν καὶ Σαξωνικὴν Ἀκαδημίαν.

Φαίνεται ὅτι τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀνασκαφῶν θ' ἀνλάβῃ ὁ διευθυντὴς τῆς ἐνταῦθα Γερμανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς κ. Δαίρπελδ.

Οἱ «Ταῖς» ἐν τούτοις δημοσιεύουν ἐπιστολὴν τοῦ Ἀγγλοῦ ἀρχαιολόγου κ. Χόγγαρθ, ὁ ὁποῖος ἐκφράζει ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὴν πεποιθῆσιν τοῦ κ. Ρίχτερ, τὴν ὅποیان συμμερίζεται ὁ κ. Δαίρπελδ, ὅτι τὰ παρὰ

τὸ Ραυτίδι ἐρείπια ἀποτελοῦν τὰ λείψανα τῶν περὶ τὸν μέγαν ναὸν τῆς Παφίας Ἀφροδίτης—Ἀστάρτης συνοικισμῶν.

Ἡ ἐνθουσιώδης ἀναγγελία τοῦ κ. Ρίχτερ—γράφει ὁ κ. Χόγγαρθ—μὲ ὑποχρεώνει νὰ συστήσω δημοσίᾳ κάποιαν ἐπιφύλαξιν, μὴ τυχόν ὑποθετικαὶ τινες δηλώσεις, περιεχόμεναι εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ κ. Ρίχτερ, ἤθελον ἐκληφθῇ ὡς ἀποδεδειγμένα καὶ ἀναμφιβήττοι.

Ὁ κ. Χόγγαρθ, ἐν τούτοις, ὁμολογεῖ, ὅτι τὰ λείψανα τοῦ Ραυτιδίου εἶνε ὑψίστου ἐνδιαφέροντος, ἀλλ' οὐδὲν ἐξ ὧν ἀναφέρει ὁ κ. Ρίχτερ δύναται νὰ τὸν πείσῃ ἀδιστακτικῶς, ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ παναρχαίου ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης—Ἀστάρτης.

Ὁ κ. Χόγγαρθ ἦτο εἰς τῶν ἀρχαιολόγων, οἱ ὁποῖοι μετέχον τῶν ἀνασκαφῶν εἰς τὴν Κουκλιά κατὰ τὰ ἔτη 1837—8. Γνωρίζει καλλίστα, ὅτι κατὰ τὰς ἐκτὶ γενομένης ἀνασκαφῆς, ἡ ἀρχαιολογικὴ ἀξίη δὲν ἐπληξέ τὰ ἐρείπια τοῦ ἀναζητουμένου ναοῦ καὶ τὴν πεποιθησίν του ταύτην ἐξέθεον ἐν λεπτομερεῖα καὶ μετ' ἐπιχειρημάτων εἰς τὸ βιβλίον του : «Τὰ δυσάρεστα τοῦ βίου ἐνὸς ἀρχαιολόγου». Οὐτε ἔχει ἀνευρεθῇ ἀκόμη εἰς τὴν Κύπρον λείψανόν τι τοῦ νωτέρου Ναοῦ τῆς Παφίας, πλὴν μίᾳ Πίλης μετὰ λειψίων περιτελισμάτος, τὰ ὅποια δὴν δύναται νὰ θεωρηθῶν ἀσφαλῶς ὡς ἀποτελοῦντα μέρος ἱεροῦ.

Ἀλλ' ἂν ἐτέρου οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς ἀρχαιολόγους, περὶ τοῦ ὅτι τὰ εἰς τὴν Κουκλιάν ἀνευρεθέντα ἀρχαῖα οἰκοδόμηματα ἀπετέλουν παραρτήματα τοῦ νωτέρου ναοῦ, τοῦ ὑφισταμένου κατὰ τὸν 4ον π.Χ. αἰῶνα. Τοῦτο ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ἀνευρεθεισῶν ἀναθηματικῶν ἐπιγραφῶν, ἰδίως δὲ ἐκ τῆς ἀνευρέσεως θαυμασίας τέχνης χρυσοῦς κροκίδος, φερούσης διάστικτον ἐπιγραφὴν ἀναφερομένην εἰς τὴν θεάν.

Ἡ χορεύτρια ὑρχαίων χορῶν

Θέσις